



J. P. Mynsters prædiken på 12. søndag efter trinitatis

Taler

Jakob Peter Mynster
Biskop

Dato

10. september 1848

Sted

Vor Frue Kirke, Københavns
Domkirke

Omstændigheder**Prædikentekst:**

Paulus' Brev til Efeserne kapitel 6, vers 10-13

- 1 Herre, du er vort Skiul og vort Skiold! Saaledes sagde dine Tienere fra fordums Tiid, saaledes ville de sige til Dagenes Ende. Derude i Verden bruse Stormene, og Vandløbene komme; vel Den, som kiender en Tilflugt, hvor han kan drage sig tilbage, en Befæstning, hvorimod al Verdens Magt brydes; vel Den, som boer
5 i den Høiestes Skiul, og kan hvile rolig i den Almægtiges Skygge! Dog, saa godt og saligt det endog er at flye bort fra Verden, fra dens Lyst og dens Qvalm at bygge sit Paulun under din Skygge, du Almægtige!

- Og derfra at see Verdens Uro glide forbi som en Strøm, der ikke naaer det trygge
10 Herberge, saa tillader du os det dog ikke; du vil, at vi skulle fuldkomme vort Løb, udrette den Gierning, du har givet os at gjøre, og udstride vor Striid. Men i det du saaledes sender os ud i Striden, da dæk os, Herre! Med dit Skiold, ifør os din Rustning, giv os de rette Vaaben ihænde, at det maa være den gode Striid, vi stride, at vi maae komme frelste derfra, nemlig frelse vore Siele, og vinde den
15 Krands, hvilken du i Naade rækker dem, der bestode efter din Villie! Amen.

Text: Eph. 6, 10-13.

- 20 I Øvrigt, mine Brødre, vorder stærke i Herren og hans Vældes Kraft! Ifører Guds fulde Rustning, at I kunne være mægtige til at staae imod Dievelens snedige Anløb! Thi vi have ikke Kamp mod Kiød og Blod, men mod Fyrstendømmer og Magter, mod Verdens Herrer, som regiere i denne Tiids Mørke, mod Ondskabens aandelige Hær under Himmelen. Derfor tager Guds
25 fulde Rustning paa, at I kunne gjøre Modstand paa den onde Dag, og bestaae

efter at have overvundet Alt!

30 Det er allerede længe, A. T., at vi næsten Intet høre uden Kriig og Rygter om Kriig, om Folk, der reise sig mod Folk, og Rige mod Rige, længe, at vore Tanker neppe kunne holde sig tilbage fra de blodige Kamppladse, fra den smertelige Deeltagelse med dem, der lide under Krigens mangehaande Jammer, og at vor Bøn utrættet anraaber Hærskarernes Herre om Beskiermelse og Bistand.

35 Under alle disse Bevægelser føle vi vel, hvor meget vi behøve at iføre os Guds fulde Rustning for at bestaae paa den onde Dag. Vi vide ikke Tider eller Stunde, vide ikke, hvad der er i den Almægtiges Raad er besluttet om, hvor langt disse Prøver skulle udstrækkes; men dersom det endog nu var Guds Villie at sætte en Dæmning, at byde de brusende Bølger: Saavidt skulle I komme og ikke videre!
40 Dersom endog den udvortes Fred i Rigerne vendte tilbage, kunde vi da slaae os til Ro og aflægge Rustningen, som Krigeren gjør det, naar han atter vender tilbage til sin Arne?

O, vi have altid Striid i denne Verden; var der end ingen Fjende udenfor os, da
45 havde vi Striid med vort eget Hierte, med Det i os, der stedse hænger sammen med den Magt, som regerer i Tidernes Mørke, hvorfor vi og maae have vor Deel i de Straffe, der beskikkes over denne Verden. Men vi have ogsaa stedse en Striid med Fiender udenfor os; eller turde vi være saa ligegyldige mod Sandhed og Ret, mod alle de Ting, der høre til Guds Rige, at vi uden Deeltagelse, uden Sorg
50 kunne see alt det, som til alle Tider oprører sig derimod?

Turde vi være saa ligegyldige eller saa forsagte, at vi ikke i den os anviste Kreds, den mindre eller den større, i Ord og Gierning vilde træde op derimod? Men som der ere Tider, da Guds Sandhed gaaer frem i fuldere Kraft, vinder Indgang i
55 flere Menneskers Hierter, og Menneskelivet synes mere at ordne sig derefter, saaledes komme der ogsaa Tider, i hvilke alt det Modsatte skeer.

Betragte vi nu den Nød, under hvilken nu Landene lide, det vilde Oprør, hvori alle Kræfter brydes mod hverandre, hvori saa Meget, der allerede var vundet,
60 omstyrtes, saa Meget af hvad der fremspirede, nedtrædes, og intet Nyt synes at finde Ro til at befæste sig: hvilken er da Kilden dertil, uden et indvortes Oprør i Menneskenes Sind, som vilde afkaste enhver Myndigheds Tvang, løse sig fra enhver Ærefrygt, og blindt følge Øieblikkets Tilskyndelse?

Vi kunne ikke negte det, at Uretfærdighed er bleven mangfoldig paa Jorden, og Kierligheden kold, vi maae høre det Hellige bespottes og det Vanhellige prises og ophøies; det er med mangehaande Kummer, vi betragte det Nærværende, med mangehaande Frygt, vi see det Tilkommende imøde. Men hvordanne
70 endog Tiderne ere eller vorde, vi skulle dog ikke blot komme derigiennem, men vi skulle søge derunder at frelse Livets rette Klenodie, og ufortrødent aibeide paa den Bygning, som alle Tider skulle opbygge, som stedse skal hæve sig høiere og skønnere, hvorvel den under denne Himmel aldrig vorder fuldendt.

75 Men derfor, hvad enten vi skulle handle eller lide, have vi vel behov, som Apostelen siger i vor Text, at tage Guds fulde Rustning paa, at vi maae kunne gjøre Modstand paa den onde Dag, og bestaae efterat have overvundet Alt. Det er os visselig ikke gavnligt, saalidet som det er haderligt, at forsage, at opgive det Arbeide, hvortil vi ere satte; men spørge vi da, hvad der skal give os Mod og
80 Styrke, hvad der skal forvisse os, at vort Arbeide ikke er forgieves, da kunne vi vel, hvor vi opslaae os til Trøst og Bestyrkelse; men deres Hoved-Indhold kunne vi samle i det, som Apostelen Johannes skriver til de christne Menigheder under deres forskellige Anfægtelser:

85
Den, som er i Eder, er større, end Den, som er i Verden.

Dette Ord ville vi denne Gang sætte i Forbindelse med vor forelæste Text, og Gud give os sin Bistand, at ogsaa her vort Arbeide ikke maa være forgieves i
90 Herren!

“Den, som er i Verden” --- hvo er det? I vor Text vil Apostelen vise, hvor svær den Kamp er, vi have at bestaae, og hvormeget vi behøve en stærk, uigiennemtrængelig Rustning; derfor begynder han: “Vi have ikke Kamp imod
95 Kiød og Blod”, det er, ikke mod et enkelt Menneske eller mod enkelte Mennesker; da kunde Kampen vel være heed, men et Menneske har stedse sin Tiid og sin Grændse, derudover formaaer han Intet mere, og det vilde da næsten synes, som om vi kun behøvede at vente, saa vilde Striden være til Ende.

100 Det er flere Gange seet i Verdens Begivenheder, at et Menneske til en Tiid har staaet næsten som Den, i hvem alt det Onde, den hele fordærvende Magt samlede sig; efter christelige Forestillinger kunne vi sige, at han stod der som sin Tiids Antichrist med al Løgnens Magt og Tegn og underlige Gierninger, og

105 med al Ugudelighedens Bedrag, forgudende sig selv, og forgudet af Andre.

Da meente de Uforstandige, at, var Denne kun ryddet af Veien, da vilde Alt
vorde godt; ja, der vare de, som efter den vederstyggelige Grundfæstning, der
viste, hvor megen Magt det Onde havde over dem selv, at den formeente gode
110 Hensigt skal kunne hellige Midlet, med formastelige Hænder selv forsøgte at
befrie Jorden fra Den, med hvis Undergang de meente, at det Onde ogsaa vilde
forgaae. Men det gik dem, som Fablen fortæller om Den, der i Kamp med det
hundredhovede Uhyre afhuggede eet af dets Hoveder; der voxede stedse et nyt
frem istedenfor det afhuggede.

115 Dersom vi kun havde Kamp med Kiød og Blod, med enkelte Mennesker, da
vilde Striden dog om lidet længere eller lidet kortere Tiid være udfegtet, thi
visselig et Menneske er idel Forfængelighed, hvor fast han endog staaer. Men,
siger Apostelen, vi have Kamp mod Fyrstendømmer og Magter, mod Verdens
120 Herrer, som regere i denne Tiids Mørke, mod Ondskabens aandelige Hær under
Himmelen. Den Enkelte fremstaaer og støttes stedse af Det, der er større end
han selv; og hvo kan negte det, at der er en ond, fordærvende Magt, som, hvor
ofte den end er tilbagetrængt, stedse trænger sig frem paany, vinder sig nye
Tienere, og ofte lader dem blende Menneskene med kraftigere Vildfarelser, end
125 de forrige vare?

Indtil alle Tings Fuldkommelses Tiid, hvorom Gud har talet ved alle sine hellige
Propheters Mund fra de ældste Dage, tør vi aldrig mene, at det Ondes Magt er
overvunden, det søger stedse sin beleilige Tiid, og kommer da igien, maaskee i
130 nye Skikkelser, maaskee ogsaa i de gamle, og den følgende Slægt har den samme
Kamp at bestaae, som den foregaaende meente at have udkæmpet. Hvor mange
Maaneder ere vel forløbne, siden vi trindt omkring hørte Forsikringen om, at
Krigens Tiid var til Ende, at Menneskeheden var saaledes fremskreden, Livet
saaledes ordnet, at man ikke mere vilde søge den blodige Afgjørelse?

135 Og hvad see vi nu? Den samme vilde Uro, som forsmaaer alle Fredens Goder,
den samme Drivt til Ødelæggelse, den samme Voldsomhed, den samme Trods
mod Retfærdighedens evige Love, der saa ofte har forstyrret Jorden, regerer
endnu i denne Tiids Mørke, og tager Fredens Velsignelser bort. Hvor trygt har
140 man ikke meent, at de forrige Vildfarelser vare forsvundne, at den
guddommelige Sandhed var straalet saa klart frem, havde vundet saadan
Anerkiendelse, at den aldrig igien vilde kunne fordunkles, at Bevidstheden om

vor Trang til Forløsning var saaledes vaagnet i Menneskeheden, at Menneskene
145 for stedse vilde holde sig til Ham, i hvem alene der er Frelse, at Christi
Evangelium var saaledes opladt for Alles Øine, at Forvanskningen deraf vilde
staae der i sin Nøgenhed, og aldrig vilde kunne smykke sig med det hellige
Navn. Og hvad see vi nu? Hvad som var, det Samme vorder, hvad som er skeet,
det Samme skeer, saa der er intet Nyt under Solen, men heller intet Gammelt,
150 saa vi kunde sige: Det er forældet og afskaffet, det kommer ikke tilbage.

Der er en Betragtningssmaa af denne Verdens Begivenheder, som først synes
saa glædelig, at nemlig Alt skulde være i en bestandig Udvikling, i stadigt
Fremskridt til det Bedre, saa at vi kunde sige, den hele Verden voxede en
155 guddommelig Væxt. Men der er jo dog den Plantning i Verden, som ikke er
plantet af den himmelske Fader, der er jo dog Det i Verden, som er i Fiendskab
mod Gud, og dersom det voxer, da er det ikke en guddommelig Væxt.

Det er en stor Forskiel, enten vi sige, at Gud aabenbarer sig i Alt, hvad der skeer,
160 eller vi sige, at Alt hvad der skeer, er en Aabenbarelse af Gud. Thi visseligen
aabenbares Guds Magt og Viisdom og Retfærdighed og Naade i denne Verden,
der er Intet, som er unddraget hans Herredømme, han er tilstede ved Alt hvad
der skeer, ordner og styrer, tillader og forhindrer; derfor kunde vor Frelser, da
han stod for Den, der sagde: Veed du ikke, at jeg har Magt til at korsfæste dig, og
165 Magt til at lade dig løs? Svare ham: Du havde aldeles ingen Magt imod mig,
dersom den ikke var given dig ovenfra.

Men han har ogsaa, da han saae den forestaaende Skiebne imøde, sagt: Denne
Verdens Fyrste kommer, og har slet Intet i mig; han har, da Ondskabens
170 aandelige Hær rustede alle sine Kræfter imod ham, sagt: Denne er Eders Time
og Mørkets Magt. Visselig har det Rigdoms Dyb af Guds Viisdom og Naade
aldrig aabenbaret sig herligere, end da Guds forborgne Raad i den Eenbarnes
Opoffrelse blev kundgiort for Himmel og Jord; men Dette, at Frelsens Fyrste
kom til sine Egne, og hans Egne ikke vilde annamme ham, at de korsfæstede
175 ham med ugudelige Hænder, dette var ikke af Gud, men af Verden; og saavidt
som der af Golgathas blodige Høi fremvoxede et Livets Træ, som fra den først
ukiendte Spire udbredte sine Grene stedse videre, og som stedse bærer skønnere
Frugter for dem, der samle sig under dets Skygge, saavidt var der i hiin
forhærdede Mængde, der ikke vilde kiende sin Besøgelses Tiid, ingen Fremgang
180 mod det Bedre, men kun mod den Dag, da den Retfærdiges Blod skulde komme
over dem og deres Børn.

185 Hvad kunde det nytte, om vi vilde skiule for os selv, at Verden ligger i det Onde, naar dog enhver Tiid vilde vise os, at dette Ord endnu gielder ligesaa fuldt, som da Apostelen først sagde det? Hvad kunde det nytte, om vi vilde smigre os med den Forventning, at vi skulde see den hele Verden i en stadig Fremgang mod Guds Rige, naar vi dog idelig maatte spørge os: Er dette en Fremgang, eller er det ikke en Tilbagegang?

190 Og vi kun altfor vel vidste det eneste rette Svar? Vil du naar det Maal, hvortil du stunder, hvortil du kan og bør stunde, da tør du ikke lade dig bære af Livets Strøm, som om den af sig selv vilde føre dig derhen, ikke lade dig beherske af Tidens Aand, som om kun den evige og hellige Aand udtalede sig deri; vi have
195 stedse en Striid at bestaae i denne Verden, og ikke blot mod enkelte Mennesker, men mod Mørkets Magt, der stedse søger sig nye Tienere, mod Ondskabens aandelige Hær under Himmelen.

Desuagtet voxer dog Livets Træ paa Jorden, og ingen Magt kan udrydde det,
200 desuagtet er dog Guds Rige kommet os nær i Christo Jesu, vor Herre, og skal stedse komme nærmere, aabenbares klarere; og i det vi stride derfor, er det vor Tillid og Trøst, at Den, som er i os, er større, end Den, som er i Verden.

Enhver, som redeligen arbejder og strider for hvad han erkiender som Sandhed
205 og Ret, som finder Modstand i Verden, men som dog ikke træder tilbage, ikke i Ord eller Gierning svigter sin Overbeviisning, har dog i sit Inderste, dunklere eller tydeligere, den Forvisning, at der er en Hielp fra det Høie, at han, i det han vil og gjør det Gode, staaer under Beskiermelse af en Magt, som ikke blot er stærkere end hans egen, men stærkere, end den hele Verdens Magt.

210 Dersom Fristeren i Anfegtelsens Timer vil foreholde ham, at han med sine svage Kræfter dog Intet formaaer mod den stærke Magt, som træder frem i Verden, og som vil fremtvinge det Onde, mod deres Mængde, som tilstoppe Ørene, at de ikke skulle høre Sandhedens Røst, som ville løse Retfærdighedens Lov og
215 Kierlighedens Baand; dersom Fristeren vilde sige ham: Hvad nytter det, om du bekiender eller fornægter, om du ruster dig til Striden, eller lader Hænderne synke?

Hvorledes vil du staae en Verden imod, som ligger i det Onde? Da er der dog en
220 Forvisning i hans Inderste, som siger ham, at Sandhed feirer dog tilsidst, at

Retfærdighed dog varer længst. Men hvad der ligger i vore Hierter som en
Anelse, hvilken dog Tvivlene let kunne fordunkle, hvad der undertiden udtaler
sig, det skal den christelige Tro gjøre klart og stærkt og fast, thi denne er den
225 Seier, som overvinder Verden, vor Tro!

Naar vi sige, at det Onde, som Ondt, ikke er af Gud, da mene vi dermed
ingenlunde at tiltræde den Vranglære, som fra gamle Tider af har villet gjøre sig
giældende, at der af Evighed, eler af den første Begyndelse, skulde være tvende
230 Magter, der staae mod hinanden, den onde og den gode, og stedse kæmpe med
hinanden om Seieren. Nei! Der er Intet, aldeles Intet, som jo har sin Oprindelse
fra Gud, har al den Kraft, hvormed det bestaaer og virker, fra Gud; og at Alt,
hvad der er fra Gud, i sit Udspring maa være godt, behøve vi ikke at sige.

235 Jorden, eller paa hiin Side af den menneskelige Tilværelse hernede, da beroer det
paa et Frafald fra Gud; den Skabning, hvilken Gud gav frie Kræfter, paa det han,
løst fra Nødvendighedens Tvang, selv skulde søge og finde, skulde vorde en fri
Borger i Guds Rige --- Skabningen vilde løse sig fra sin Skaber, vilde danne sig et
eget Rige, og følge sin egen Vei.

240 Men den Almægtiges Herredømme lader sig ikke afkaste; Villien er fri, den kan
vende sig bort fra Livets Kilde, den kan oprøre sig mod Guds Lov og den hellige
Orden; men over de Onde, som over de Gode, er der en Gud i Himmelen, som
gjør hvad han behager. Efter sit Raad og sin Villie sætter han en Grændse for al
245 det Ondes Magt; han sender sine Tienere ud i Striden, at de skulle prøves og
øves, han forsøger dem, om de ville troe, skøndt de ikke see, men han er deres
Skiul og deres Skiold, og, naar de stride i Hans Sag, ikke i deres egen, da giver
han Seier i den rette, beleilige Tiid.

250 Efter sin Naade og Barmhiertighed plantede han en hellige Spire midt i Verdens
Fordærvelse, at dens ædle Safter skulde indpodes i det vilde Træ; skiftede han sit
Rige paa Jorden, i det han sendte sin Eenbaarne, hvem han forud havde
forkyndt, hvis Vei han forud havde beredt, hvis Vei han fremdeles skal berede;
og den Plantning, hvilken den himmelske Fade har plantet, skal Ingen oprykke;
255 det Rige, hvilket Han forsvare, som er hos Faderens høire Haand, skal ingen
Magt forstyrre; Den, som er deri, er større, end Den, som er i Verden.

Da Herren saae til den lille Skare af fromme og troende Disciple, han dengang
havde samlet omkring sig, sagde han det trøsterige Ord: Frygt ikke, du lille

Hiord! Thi det er Eders Fader behageligt at give Eder Riget. Den ringe, af Verden foragtede, forfulgte Hob af Mennesker, ikke udrustede med kiødelige Vaaben, var dog Begyndelsen til den Menighed, om hvilken det gielder, at den voxer en guddommelig Væxt, medens Verden med al dens Magt voxer
265 Undergangen imøde.

Men ogsaa Herrens Menighed skal luttres og uddannes, at hver Green paa den, som ikke bærer Frugt, kan borttages, og hver den, som bærer Frugt, kan renses, at den skal bære mere Frugt.

270 Dertil bruger Herren ogsaa Verdens Magter, at hans Menighed skal luttres giennem Ildprøven. Hvor store Mangler kiende vi allerede i Menigheden paa Jorden, og hvor langt flere og større kiender Herrens alseende og hellige Øie! Og han alene kiender Midler og Veie; vil han, at Menigheden skal bestaae den
275 haarde Striid, at den skal fremlyse herligere giennem Farer og Trængsler, da skee hans Villie!

Lader os vaage og bede, at vi maae findes i den sande Menighed, hvad enten dens Tal er lidet eller stort; lader os iføre Guds fulde Rustning, at vi maae vorde
280 stærke i Herren og i hans Vældes Magt; og da lader os holde fast ved den Tro, at Den, der er i os, er større, end Den, der er i Verden, thi Den, der er i os, er den treenige Gud, vor Skaber, Frelser og Helliggiører.

Hvor ofte har han øvet Magt med sin Arm, adspredt dem, som vare hovmodige
285 i deres Hiertes Tanke, nedstødt de Mægtige af Thronerne, og ophøiet de Ringe! Da Apostlerne stode for deres Folks Øverster og Israels Ældste, som truede dem, at de ikke skulde tale i Jesu Navn, men de dog vidnede: Han er den Steen, som er agtet for Intet af Eder, I Bygningsmænd, hvilken er bleven til en Hovedhjørnesteen: da var Den, som var i dem, større, end Den, som er i Verden;
290 deres Stridsvaaben vare ikke kiødelige, men dog mægtige ved Gud til Befæstningers Forstyrrelse, i det de tilintetgjorde Anslag og al Høihed, som opløftede sig imod Guds Kundskab, og toge al Tanke tilfange under Christi Lydighed.

295 Da Luther paa hiin Rigsdag stod for Jordens Fyrstendømmer og Magter, og med dem al Ondskabens aandelige Hær under Himmelen havde forenet sig for at true ham til at tilbagekalde sit Vidnesbyrd, og han dog ikke fornægtede, ikke vaklede, men i en rolig Samvittighed sagde: "Her staaer jeg; jeg kan ikke Andet;

300 Gud hielp mig! Amen”: da var Den, som var i ham, større, end Den, som var i Verden, og trods al Verdens Magt er Vidnesbyrdet blevet.

O Gud være lovet, som giver sine Troende Seier formedelst Jesum Christum!
Amen.

305

Kilde

Manuskript taget fra Prædikener holdte i Aarene 1846 til 1852 af Dr. J. P. Mynster, Biskop over Siellands Stift, Kongelig Confessionarius. Sommer-Halvaaret. Anden Udgave. Kiøbenhavn. Gyldendalske Boghandlings Forlag. Thieles Bogtrykkerie. 1854. efter aftale med udgiveren.

310 **Kildetype**

Dokumentation i bogværk

Tags

12. søndag efter trinitatis, Den Første Slesvigske Krig 1848-1851, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

315 **URI**

<https://www.dansketaler.dk/tale/j-p-mynsters-praediken-pa-12-sondag-efter-trinitatis>

320

325

330

335